

**КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНА СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ
ОДНОСКЛАДНИХ ОЗНАЧЕНО-ОСОБОВИХ РЕЧЕНЬ У МОВІ
СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ ДЛЯ ДІТЕЙ**

*Р. І. Горобець, аспірантка кафедри української мови Вінницького державного
педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*

(Вінниця, Україна)

e-mail: ruslana_horobets@ukr.net

ORCID: 0000-0001-6659-3337

У статті з'ясовано особливості функціонування односкладних означено-особових речень у мові сучасної української прози для дітей, зокрема зацентовано на їхній комунікативно-прагматичній спроможності. Визначено, що такі речення, з огляду на семантико-граматичну реалізацію, є виразниками суб'єктно-об'єктивної модальності й водночас засобами експресивізації висловлення. Установлено, що в досліджуваних контекстах означено-особові речення зумовлені комунікативною потребою економного вираження думки, сприяють діалогізації викладу, його динаміці, деталізації, створюють колорит розмовності, виразно окреслюючи образ автора чи внутрішній стан персонажа твору.

Ключові слова: *односкладне означено-особове речення, типи односкладних речень, комунікативно-прагматична специфіка, сучасна українська проза для дітей.*

Актуальність. Сучасні мовознавчі дослідження засвідчують помітне зростання інтересу до вивчення комунікативно-прагматичних особливостей реченнєвих структур у різностильових текстах. Як слушно зазначає В. Ващенко, саме речення постає центральною мовною одиницею, у якій вдало виявлені стилістичні засоби, саме в ньому закладено той фон, на якому визначають мовні стилі, різновиди, істотні деталі, важливі диференційні особливості сучасного мовлення [1, с. 1]. Особливе місце в синтаксисі української мови посідають односкладні речення, які, виражаючи найтонші значеннєві відтінки, надають мовленню ознак динамізму, стислості, розмовності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Односкладні речення, їхні структурно-семантичні особливості, типологічні вияви неодноразово були предметом зацікавлення багатьох українських та зарубіжних мовознавців: Г. Арполенка, В. Бабайцевої, С. Бевзенка, І. Білодіда, В. Брицина, В. Ващенко, І. Вихованця, В. Горяного, П. Дудика, І. Завальнюк, А. Загнітка, Л. Кадомцевої, В. Кухаревої, О. Пономарева, І. Слинька, І. Сушинської, Г. Чирви, К. Шульжука, К. Югай та ін.

Чимало наукових розвідок присвячено й аналізу функціонування односкладних структур у художніх текстах: С. Бузько – «Функціонування односкладних номінативних речень у поетичному доробку Ліни Костенко», Л. Голоюх – «Односкладні речення в синтаксичній організації мови роману П. Загребельного «Роксолана», М. Ковальчук – «Семантико-синтаксичні параметри односкладних речень у романі Ліни Костенко «Записки українського самашедшого», Л. Максименко – «Стилістичні функції односкладних речень у поетичному мовленні М. Вінграновського», Н. Пасік – «Прагматика односкладних особових речень у контексті лірико-психологічної прози Євгена Гуцала» та ін.

Проте, попри істотну кількість лінгвістичних розвідок у цій царині, відсутнє комплексне дослідження комунікативно-прагматичного потенціалу односкладних речень, яке б ґрунтувалося на художніх текстах для дітей, що й зумовлює **актуальність** нашої наукової розвідки.

Метою статті є аналіз структурно-семантичних і комунікативно-прагматичних особливостей функціонування односкладних означено-особових речень у мові сучасної

української прози для дітей, установлення закономірностей їхнього поширення й актуалізації.

Зазначена мета зумовила реалізацію таких **завдань**: окреслити функційно-стильове призначення й емоційно-експресивний потенціал односкладних означено-особових речень; обґрунтувати комунікативно-прагматичні чинники їхнього використання в мові сучасної української прози для дітей.

Матеріали і методи дослідження. Матеріалом розвідки слугували сучасні прозові твори для дітей. Основним методом дослідження був описовий.

Виклад основного матеріалу дослідження. Література для дітей та юнацтва зумовлена специфічною комунікативно-психологічною адресністю, особливістю рецепції, що провокує формування жанрових систем, твори яких успішно діалогізують із читачем, є маркерами «читабельності» (динамічний сюжет, композиційна довершеність, яскраві самодостатні характери персонажів) і водночас віддзеркалюють суспільно-психологічні, культурні трансформації, успішно адаптуються до реалій розгерметизованого українського соціуму [5, с. 9]. Такі ефекти в художніх творах виникають також завдяки використанню односкладних речень, які «репрезентують гнучкість мови, її здатність слугувати синтаксичним засобом створення розгорнутих, різноаспектних, різноскерованих висловлень [2, с. 233].

Щодо витлумачення мовної природи цієї категорії речень, зазначимо, що в лінгвістиці поки немає однозначного трактування явища односкладності. Водночас такі структури є цілком самостійними синтаксичними одиницями, які мають широкі виражальні можливості й власну специфіку вживання в усіх стилях мови.

Як окремий структурний тип односкладні речення вирізняв О. Шахматов. Він запропонував термін «односкладні речення» і назвав односкладними такі конструкції, у яких «поєднання суб'єкта й предиката знаходить відповідність в одному члені (вираженому переважно одним словом)» [9, с. 30].

Справді, односкладні речення не протиставлені двоскладним і не є їхніми варіантами з випущеним підметом чи присудком, не потребують поновлення другого головного члена й не можуть бути доповнені ним без зміни змісту висловленого. Це своєрідний «тип простого речення, структурно-предикативна основа якого ґрунтується на функціонуванні єдиного поширеного або непоширеного залежними компонентами (другорядними членами) головного члена, що виступає засобом вираження предикативності» [7, с. 395].

Дискусійним питанням сучасного мовознавства є також класифікація односкладних речень. У пропонованій статті послуговуємося усталеною в академічному синтаксисі української мови класифікацією, згідно з якою виокремлюють односкладні дієслівні (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові, інфінітивні) та іменні (номінативні) речення.

У прозових творах для дітей різні типи односкладних речень функціонують неоднаково: найактивніше – означено-особові конструкції. Це пояснюємо бажанням автора зосередити увагу на внутрішньому світі героя, відтворити його настрої, враження та переживання, динамічно й лаконічно відтворити події.

Простежено, що інформативність двоскладних й односкладних речень переважно збігається, проте стилістичне забарвлення останніх виражене яскравіше. Узаємодіючи з простими двоскладними реченнями, односкладні структури розширюють і збагачують стилістичні можливості різножанрових текстів. Напр.: *Слухняно виконую інструкцію – обережно витягую фото з рамки. Після цього знаходжу на «свистку» крихітні кнопки – такі, як на електронному будильнику – і виставляю час. Потім замружуюсь і кладу руку на фотографію – просто на вершечок велетенської піраміди* (3, с. 74). Якщо видозмінити текст, перебудувати односкладні речення на двоскладні, зникне своєрідне забарвлення послідовності виконання дій, зруйнується специфічний динамізм висловлення, Напруження, неспокій, хвилювання героя не будуть передані так гостро. Основну увагу буде зосереджено не на діях, а на особі. Односкладні ж означено-особові речення «чітко

переносять акцент із виконавця дії на дію, є стилістично індивідуальними, зумовленими комунікативною потребою економного вираження думки» [4, с. 122].

Цей тип речень вирізняється своєрідною синтаксичною та стилістичною значущістю. Його використовують за відсутності «потреби в логічному виділенні особи (осіб) у таких займенникових формах, як форми 1-ї або 2-ї особи однини чи множини» [3, с. 239], напр.: *Обов'язково поверну дітей до читання книжок* (12, с. 28); *Давай сюди свої кружальця!* (8, с. 39); *Ходімо до сусідньої хати* (3, с. 20); *Запитаєте пана Кривальського* (4, с. 15). Уживані в українських прозових творах для дітей означено-особові речення «реалізують свої специфічні стильові риси: стислість, економність, яскраву виокремленість на тлі звичних двоскладних реченнєвих структур» [4, с. 121].

Головний член односкладних означено-особових речень у творах для дітей виражений найчастіше дієсловом першої особи однини дійсного способу теперішнього (напр.: *Вже негайно викликаю* (12, с. 46); *Не втримуюсь від повчань* (16, с. 5); *Прощаюся з малими* (16, с. 7); *Дзвоню в двері навпроти* (16, с. 40); *Стукаю довгенько* (16, с. 40); *У найдальшому кутку, біля сміттевого контейнера, помічаю знайоме картате пальтечко* (16, с. 10); *Знеможено втягую в себе сонячне зимове повітря* (16, с. 17)) та майбутнього часу (напр.: *Що ж, не завважатиму!* (16, с. 52); *Тепер у вас поживу* (19, с. 35); *Або подрімаю на холодильнику* (19, с. 40)).

Таке значне переважання означено-особових речень із головним членом, вираженим дієслівною формою в першій особі однини, можемо пояснити специфікою текстів, призначених для дитячого читання. Для того щоб правильно зрозуміти художній твір, дитина має ставитися до нього як до тексту, у якому зображені реальні герої, ситуації, явища. Оповідач – не просто свідок та коментатор усіх подій, а дійова особа, із якою відбуваються цікаві історії. Зосереджуючи увагу на власних міркуваннях, він формує оцінні судження читачів, викликає почуття вольового й емоційного напруження, закликає до співпереживання.

Означено-особові речення з головним членом, вираженим дієсловом першої особи множини теперішнього та майбутнього часу, трапляються рідше: *Минаємо подвір'я, в якому поважно походить зграйка гусей* (16, с. 6); *Ходімо до середини* (17, с. 15).

Активними є також речення, головний член яких виражений дієсловом наказового способу другої особи однини, напр.: *Ану віддай і більше не лізь не в свої справи* (3, с. 33); *Налаштуй часоліт на першу годину ночі* (3, с. 72); *Тож будь обережний!* (17, с. 77); *Тільки не пропонуй мені тиріжків з яблуками – залиши їх собі* (19, с. 4); *Піди купи мандаринок* (11, с. 39); *Наглядай за моїми горобятами* (9, с. 22); *Дай мені трошки водички з туманом зеленим* (18, с. 27); *Подаруй супергаплік своїй дівчині та гаплікніться разом* (7, с. 24); *Подякуй роботів-інформатору* (3, с. 154); *Дивись краще на свого Юрасика-любасика* (5, с. 5). Менш поширені структури, головний член яких має форму дієслова наказового способу другої особи множини, напр.: *Одведіть мене, будь ласка, до мого будинку* (12, с. 20); *О, дайте мені валер'янки* (16, с. 28); *Одійдіть, будь ласка, в куток, до Дівчинки-Хвилинки* (10, с. 34).

Використання односкладних означено-особових речень у текстах для дітей засвідчує динамічність висловлення, сприяє уникненню повторів членів речення, виражених займенниками. Дієслівна форма вказує на те, що дію виконує означена особа, яка конкретизована комунікативною ситуацією, де чітко можна визначити мовця й адресата мовлення, напр.: *А коли все ж стикався десь із Сашком ніс до носа, то просто тікав, як звичайний боягуз* (3, с. 8).

Простежуємо тенденцію до використання звертань у складі означено-особових речень, які, указуючи на суб'єкта дії, полегшують сприйняття тексту, сприяють асоціативному увиразненню викладу: *[Тату, татуню, врятуй лиса!]* – почала плакати Оксана (2, с. 83); *Мамочко, ріднесенька, приходь швидше* (11, с. 67); *Не вішай носа, братику* (11, с. 101); *Геннадію Максимовичу, візьміть оселечика* (14, с. 161); *Так отож, мої дорогесенькі, слухайте уважно і запам'ятовуйте* (3, с. 223). Як бачимо, звертання

сприяють максимальному наближенню цих речень до двоскладних. Головний член у таких структурах виражений здебільшого формами наказового способу, що дає змогу авторові буквально вести за собою читачів, залучати до описуваних дій.

Крім виразної структурно-семантичної специфіки, коли головний член є не лише структурним компонентом, а й активно перебирає на себе семантичну значущість висловленого, означено-особові речення виявляють ще й широкі експресивно-виражальні можливості. Ефекту експресивізації досягають передусім завдяки застосуванню стилістичного прийому повтору, зокрема дієслівних форм. Повторення дієслів виражає семантику неперервності процесу, багаторазової тривалої дії, яка потребує великих фізичних чи психологічних зусиль для подолання труднощів. Пор.: *Обертаю, обертаю, обертаю вже!* (10, с. 115); *Ключите, рибоньки! Ключите, будь ласка* (13, с. 123); *Випий, синку, випий молочка* (13, с. 123); *Шукали-шукали той двір і ті візерунчасті двері, але так і не знайшли* (15, с. 19); *І тікаю звідси сам – вірю-вірю чудесам* (15, с. 55); *Давай-давай! І не барись* (10, с. 21); *Зачекай-зачекай! Не дзвони ще* (6, с. 107).

Виявлено також використання трикомпонентних дієслівних повторів: *Піднімаємось-піднімаємось-піднімаємось... Усе в тебе всередині вниз іде. А тоді опускаємось-опускаємось-опускаємось. І все у тебе всередині вгору іде* (13, с. 62). Завдяки таким повторам головного члена речення зростає динамічність, поглиблюється змістове насичення, згадані фрагменти стають емоційно-експресивним ядром розповіді.

Експресивного впливу на читача досягають також повторенням синонімічних, подекуди взаємозамінних дієслівних форм, якими виражений головний член односкладного речення, напр.: *Я мудрець Розуман. Все відаю, все знаю* (12, с. 14).

Спостережено, що значної емоційної напруги поетичному тексту надає також спонукально-оклична інтонація означено-особових речень, напр.: *А мене краще пригости рибкою!* (19, с. 4); *Не можу всьому цьому дати ради – і край!..* (16, с. 36); *Не хвилюйтесь! Не пропаду!* (12, с. 12); *Кращого словоноші у лісі не знайдеш!* (8, с. 36); *От побачиш!* (16, с. 44). Ще більш стилістично виразними є означено-особові речення з питальною інтонацією, напр.: *І знаєш чим прославився той характерник?* (3, с. 93); *А якщо вас не випущу? І примушу доглядати за квітами?* (12, с. 25); *Справді-справді принесете?* (1, с. 30). Вони спрямовують читача на пошуки відповідей у тексті твору, створюють ефект посиленого очікування, чим інтригують читача, викликають підвищений інтерес до оповіді. Водночас такі структури надають художнім творам діалогічності, зверненості до читача, який легко може уявити себе адресатом.

Реалізація комунікативно-прагматичних спроможностей означено-особових речень представлена й частотним використанням однорідних головних членів у їхньому складі, які надають синтаксичним конструкціям стилістичної виразності, передають динаміку оповіді, пожвавлюють, конкретизують або ж відтворюють послідовність розгортання подій. Для таких речень, як слушно зауважує А. Коваль, характерне перенесення акценту з діяча на дію, нагнітання дії [6, с. 29], напр.: *Заходь у сад і починай тренуватися!* (3, с. 17); *Головне: ні з чого не дивуйся і не кричи* (3, с. 40); *Витягни фотографію з рамки, приклади до неї руку* (3, с. 74); *Цим ключем відчиниш дверцята, сядеш за кермо, а далі отримаєш нові інструкції* (3, с. 58); *Ось напечемо тирісечків з яблуками й волошку почастуємо* (19, с. 8); *Ну, трохи відпочинемо й за півгодини будемо рушати!* (8, с. 35); *Насторожено відчиняю вхідні двері й опиняюсь у темному вогкому під'їзді* (16, с. 39); *Нехай їтому довше, та бодай не заважатиму* (16, с. 24); *Даю першокласникам завдання і знехтано вилітаю в коридор* (3, с. 28); *Обережно беру двома пальцями гостинця і виходжу* (3, с. 13); *«12.00», – [пишу і ставлю свій підпис]* (3, с. 4).

Висновки і перспективи. Отже, односкладні означено-особові конструкції становлять своєрідну щодо структури й семантики синтаксичну категорію. Їм властиве перенесення акценту з діяча на дію, нагнітання дії особливо тоді, коли дієслово перебуває в наказовій формі. Сучасна українська проза для дітей демонструє процес актуалізації означено-особових речень, які виявляють неоднакову комунікативно-прагматичну

специфіку функціонування, що залежить від тематики твору, його жанрового різновиду, а також від особистих уподобань й інтенцій письменника. За допомогою досліджуваних синтаксичних одиниць автор художнього твору розкриває індивідуалізований внутрішній світ героя, виводить його в центр зображення, динамізує мовлення персонажів, передає емоційно-експресивну й інтонаційну природу висловлення, забезпечує економію виразальних засобів, сприяє стилізації розмовності.

Перспективу подальших наукових розвідок убачаємо в аналізі формально-синтаксичних та функційно-стилістичних особливостей інших типів односкладних речень у мові сучасної української прози для дітей.

Список використаної літератури

1. Ващенко В. С. Стилістика речення в українській мові : учб. посіб. з стиліст. синтаксису. Дніпропетровськ : Дніпропетровськ. держ. ун-т, 1968. 158 с.
2. Дудик П. С. Односкладні речення. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис / за заг. ред. І. К. Білодіда. Київ : Наук. думка, 1972. С. 232–262.
3. Дудик П. С. Стилістика української мови: навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів. Київ : Видавн. центр «Академія», 2005. 368 с.
4. Завальнюк І. Я. Синтаксичні одиниці в мові української преси початку ХХІ століття: функціональний і прагмалінгвістичний аспекти : монографія. Вінниця : Нова Книга, 2009. 400 с.
5. Кизилова В. В. Українська література для дітей та юнацтва: новітній дискурс : навч.-метод. посібник для студ. вищих навч. закл. Старобільськ : Вид-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2015. 236 с.
6. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови : підруч. для студентів філол. ф-тів ун-тів. Київ : Вид-во Київськ. ун-ту, 1967. 400 с.
7. Українська мова. Енциклопедія / редкол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), М. П. Зяблюк та ін. Київ : «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2000. 752 с.
8. Шахматов А. А. Синтаксис русского языка. 3-е изд. Москва : Эдиториал УРСС, 2001. 624 с.

Список використаних джерел

1. Андрусак І. Вісім днів із життя Бурундука. Київ : Грані-Т, 2012. 72 с.
2. Вздольська В. Вертихвіст : повість. Київ : Грані-Т, 2013. 100 с.
3. Воронина Л. Таємне Товариство Боягузів та Брехунів : повісті. Київ : Грані-Т, 2012. 268 с.
4. Гаврош О. Неймовірні пригоди Івана Сили, найдужчої людини світу. Львів : Видавництво Старого Лева, 2007. 191 с.
5. Гуменюк Н. Зустріч на Босому мосту. Київ : Грані-Т, 2009. 184 с.
6. Дереш Л. Дивні дні Гані Грак. Київ : Грані-Т, 2007. 128 с.
7. Есаулов О. Таємниця Великого Сканера. Київ : Гамазин, 2009. 192 с.
8. Малик Г. Вуйко Йой і Лишиня : повість. Київ : Грані-Т, 2010. 128 с.
9. Мовчун Л. Арфа для павучка. Львів : Видавництво Старого Лева, 2012. 48 с.
10. Нестайко В. Найновіші пригоди Іжачка Колька Колпачки та Зайчика Косі Вуханя. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2008. 160 с.
11. Нестайко В. Одиниця з обманом : повісті й оповідання. Харків : ВД «ШКОЛА», 2006. 320 с.
12. Нестайко В. Принцеса Іванна. Дивовижні пригоди незвичайної принцеси : повість-казка. Київ : Країна Мрій, 2015. 64 с.
13. Нестайко В. Тореодори з Васюківки. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2009. 440 с.
14. Нестайко В. Чарівний талісман : повісті. Київ : Країна Мрій, 2010. 288 с.
15. Нестайко В. Чарівні окуляри. Київ : Веселка, 2008. 95 с.
16. Павленко М. Чи шкідливо ходити покрівлями гаражів? Київ : Грані-Т, 2011. 70 с.
17. Сняданко Н. Країна поламаних іграшок. Київ : Грані-Т, 2008. 80 с.
18. Чередниченко Д. Мандри Жолудя: вірші, казки, оповідання. Київ : Школа, 2007. 224 с.
19. Чередниченко Д. Чого Волошка записалася. Київ : Грані-Т, 2012. 60 с.

References

1. Vashchenko, V. S. (1968). Stylistyka rechenia v ukrainskii movi : uchb. posib. z stylist. syntaksysu [Stylistics of the sentence in the Ukrainian language]. Dnipropetrovsk: Dnipropetrovsk. derzh. un-t, 158 (in Ukr.).
2. Dudyk, P. S. (1972). Odnoskladni rechenia. In : Bilodid I. K. (Ed.). Suchasna ukrainska literaturna mova. Syntaksys [One-syllable sentences. Modern Ukrainian literary language. Syntax]. Kyiv: Nauk. dumka, 232–262 (in Ukr.).
3. Dudyk, P. S. (2005). Stylistyka ukrainskoi movy : navch. posib. dlia studentiv vyshchych navch. zaklad. [Stylistics of the Ukrainian language]. Kyiv: Vydavn. tsentr «Akademii», 368 (in Ukr.).

4. Zavalniuk, I. Ya. (2009). Syntaksychni odynytsi v movi ukrainskoi presy pochatku XXI stolittia: funktsionalnyi i prahmalinhvistychnyi aspekty : monohrafiia [Syntactic units in the language of the Ukrainian press of the beginning of the XXI century: functional and pragmalinguistic aspects]. Vinnytsia: Nova Knyha, 400 (in Ukr.).
5. Kyzylova, V. V. (2015). Ukrainska literatura dlia ditei ta yunatstva: novitnii dyskurs : navchalno-metod. posibnyk dlia stud. vyshchych navch. zakl. [Ukrainian literature for children and youth: the latest discourse]. Starobilsk: Vyd-vo DZ «Luhanskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka», 236 (in Ukr.).
6. Koval, A. P. (1967). Praktychna stylistyka suchasnoi ukrainskoi movy : pidruch. dlia studentiv filol. f-tiv un-tiv [Practical stylistics of the modern Ukrainian language]. Kyiv: Vyd-vo Kyivsk. un-tu, 400 (in Ukr.).
7. Rusanivskyi, V. M., Taranenko O. O. (Ed.) (2000). Ukrainska mova. Entsyklopediia [Ukrainian language. Encyclopedia]. Kyiv : «Ukrainska entsyklopediia» im. M. P. Bazhana, 752 (in Ukr.).
8. Shakhmatov, A. A. (2001). Syntaksys russkoho yazyka [Russian syntax]. 3-e izd. Moskva : Editorial URSS, 624 (in Russ.).

List of used sources

1. Andrusiak, I. (2012). Visim dniv iz zhyttia Burunduka [Eight days in the life of a chipmunk]. Kyiv: Hrani-T, 72 (in Ukr.).
2. Vzdulska, V. (2013). Vertykhvist: povist [Scatterbrain]. Kyiv: Hrani-T, 100 (in Ukr.).
3. Voronyna, L. (2012). Taiemne Tovarystvo Boiahuziv ta Brekhuniv: povisti [Secret Society of Cowards and Liars]. Kyiv: Hrani-T, 268 (in Ukr.).
4. Havrosh, O. (2007). Neimovirni pryhody Ivana Syly, naiduzhchoi liudyny svitu [Incredible adventures of Ivan Sila, the strongest man in the world]. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva, 191 (in Ukr.).
5. Humeniuk, N. (2009). Zustrich na Bosomu mostu [Meeting on the Barefoot Bridge]. Kyiv: Hrani-T, 184 (in Ukr.).
6. Deresh, L. (2007). Dyvni dni Hani Hrak [Strange days of Ghana Grak]. Kyiv: Hrani-T, 128 (in Ukr.).
7. Esaulov, O. (2009). Taiemnytsia Velykoho Skanera [The secret of the Great Scanner]. Kyiv: Hamazyn, 192 (in Ukr.).
8. Malyk, H. (2010). Vuiko Yoi i Lyshynia : povist [Uncle Yoi and Lishynia]. Kyiv: Hrani-T, 128 (in Ukr.).
9. Movchun, L. (2012). Arfa dlia pavuchka [Harp for a spider]. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva, 48 (in Ukr.).
10. Nestaiko, V. (2008). Nainovishi pryhody Yizhachka Kolka Koliuchky ta Zaichyka Kosi Vukhania [The latest adventures of Kolka Kolyuchka the Hedgehog and Kosi Vuhan's Bunny]. Kyiv: A-BA-BA-HA-LA-MA-HA, 160 (in Ukr.).
11. Nestaiko, V. (2006). Odynytsia z obmanom : povisti y opovidannia [Unit with deception]. Kharkiv: VD «ShKOLA», 320 (in Ukr.).
12. Nestaiko, V. (2015). Pryntsesa Ivanna. Dyvovyzhni pryhody nezvychnoi pryntsesy : povist-kazka [Princess Ivanna. Amazing adventures of an unusual princess]. Kyiv : Kraina Mrii, 64 (in Ukr.).
13. Nestaiko, V. (2009). Toreodory z Vasiukivky [Toreadors from Vasyukivka]. Kyiv: A-BA-BA-HA-LA-MA-HA, 440 (in Ukr.).
14. Nestaiko, V. (2010). Charivnyi talisman : povisti [Magic mascot]. Kyiv: Kraina Mrii, 288 (in Ukr.).
15. Nestaiko, V. (2008). Charivni okuliary [Magic glasses]. Kyiv: Veselka, 95 (in Ukr.).
16. Pavlenko, M. (2011). Chy shkidlyvo khodyty pokrivliamy harazhiv? [Is it harmful to walk on the roofs of garages?]. Kyiv: Hrani-T, 70 (in Ukr.).
17. Sniadanko, N. (2008). Kraina polamanykh ihrashok [The country of broken toys]. Kyiv: Hrani-T, 80 (in Ukr.).
18. Cherednychenko, D. (2007). Mandry Zholudia : virshi, kazky, opovidannia [Mandry Acorn]. Kyiv: Shkola, 224 (in Ukr.).
19. Cherednychenko, D. (2012). Choho Voloshka zapyshalasia [What Cornflower was proud of?]. Kyiv: Hrani-T, 60 (in Ukr.).

R. I. HOROBETS. COMMUNICATIVE-PRAGMATIC SPECIFICITY OF FUNCTIONING OF SINGLE-COMPOUND SENTENCES-PERSONAL SENTENCES IN THE LANGUAGE OF MODERN UKRAINIAN PROSE FOR CHILDREN

Summary. Introduction. *In modern linguistics, a lot of scientific research is devoted to the analysis of the functioning of simple structures in literary texts.*

However, a study of the communicative and pragmatic potential of single-syllable sentences, which would be based on artistic texts for children, has not yet been carried out.

Purpose. *Analysis of structural-semantic and communicative-pragmatic features of functioning of one-syllable definite-personal sentences in the language of modern Ukrainian prose for children, establishment of regularities of their distribution and actualization.*

Results. *One-syllable definite-personal constructions constitute a syntactic category peculiar to structure and semantics. They are characterized by the transfer of emphasis from the actor to the action, the injection of action, especially when the verb is in the imperative form. Modern Ukrainian prose for children demonstrates the process of actualization of definite-personal sentences, which reveal different communicative-pragmatic specifics of functioning, which depends on the subject of the work, its genre variety, as well as on the personal preferences and intentions of the writer.*

Originality. *Scientific research is the first attempt to analyze the communicative-pragmatic specifics of the functioning of one-syllable definite-personal sentences in the language of modern Ukrainian prose for children.*

Conclusion. *With the help of researched syntactic units the author of the work of art reveals the individualized inner world of the hero, brings it to the center of the image, dynamizes the speech of the characters, conveys the emotionally expressive and intonational nature of expression, saves expressive means, promotes stylization.*

We see the prospect of further scientific research in the analysis of formal-syntactic and functional-stylistic features of other types of one-syllable sentences in the language of modern Ukrainian prose for children.

Key words: *one-syllable signified-personal sentence, types of one-syllable sentences, communicative-pragmatic specifics, modern Ukrainian prose for children.*

Надійшла до редакції 07.02.21

Прийнято до друку 11.04.21